

Štoreški

ŽELEZAR

Leto XXI.

1982

MAJ

Št. 9

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

Jeklarna 2 – v železarni Jesenice

O projektu jeseniške jeklarnice 2 smo se delavci Železarne Štore seznanili iz različnih virov informacij. Naše glasilo se je v tok informacij le delno vključevalo, saj posebnega dopisnika, ki bi nam to področje opisal in priredil za naše glasilo, ni bilo. Zato smo bili toliko bolj zadovoljni z delovnim razgovorom, ki je bil dne 26. 2. 1982 na Jesenicah.

Na tem delovnem razgovoru so sodelovali uredniki glasil, vodje informacijskih služb, predsedniki pristojnih samoupravnih organov v DO SOZD Slovenske železarne ter gostitelji železarne Jesenice.

Osnovna tema razgovora je bila informacija o trenutnem stanju naložb v jeklarno 2 na Jesenicah. Široka razprava je pokazala potrebo po enotni informiranosti delavcev v SOZD SZ o tej tako pomembni

investiciji. Zato so na predlog navzočih Jeseničani, Sektor za novogradnje, pripravili to informacijo, ki jo v nadaljevanju v celoti objavljamo.

(Uredništvo)

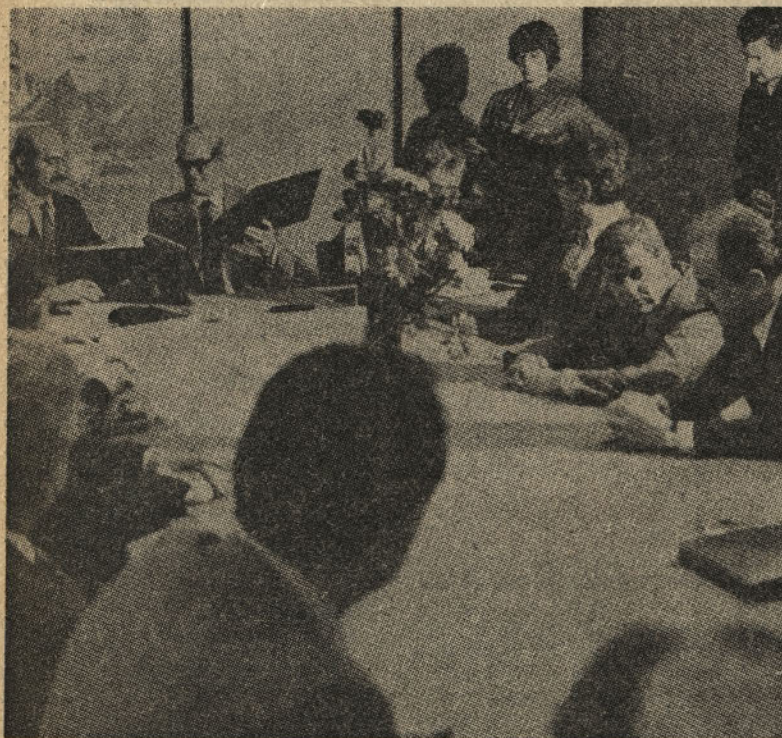
V železarni Jesenice smo že pred leti načrtovali modernizacijo jeklarne. Načrte, ki smo jih delali v letih 1970–1975, smo morali zaradi drugih gradenj odložiti. Ponovno smo začeli s pripravami leta 1978. Tako smo novejši investicijski program za zmogljivost 450.000 ton surovega jekla izdelali decembra 1979.

V kasnejših razgovorih v SOZD Slovenske železarne in v Ljubljanski banki je bil dosežen sporazum za manjši obseg, ki naj bi v glavnem pokrival zamenjavo SM postopka; tako je bila zmogljivost nove jeklarne zmanjšana na 350.000 ton letno. Ker se je količina jekla zmanjšala na predvideno količino, je bil večji poudarek dan kvalitetnemu programu.

Proizvodnja jekla se je v zadnjih letih na Jesenicah gibala med 460.000 do 500.000 ton. V letu 1981 smo izdelali 455.869 ton jekla, od tega SM jekla 289.435 ton in 166.434 ton elektro jekla. V jeklarni na Jesenicah še vedno izdelamo 60 % vsega jekla iz SOZD Slovenske železarne. Vzroki upadanja proizvodnje v SM jeklarni so jasni. Dotrajane naprave, saj so najstarejše peči v obratovanju že več kot 45 let, novejša pa od 25 do 30 let, dotrajane konstrukcije žerjavnih prog,

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sporazum železarne BiH in Slovenije

Dolgoročen samoupravni sporazum o dobavah, skupnem razvoju in raziskavah.

LJUBLJANA, 14. aprila — Igor Uršič, predsednik sozda Slovenskih železarn in Petar Dodik, predsednik poslovnega odbora Rudarsko metalurškega kombinata Zenica, sta danes opoldne podpisala samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev pri uresničevanju programa rudarske in metalurške proizvodnje v železarni Zenica, ki razvija možnost dolgoročne medsebojne oskr-

be z jeklom in izdelki iz jekla.

Slovesnosti ob podpisu pogodbe so se udeležili tudi ugledniki iz obeh republik, med njimi predsednik slovenske skupščine Milan Kučan, predsednik republiškega izvršnega sveta Janez Zemljarič, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič, podpredsednik izvršnega sveta BiH Salko Oruč, podpredsednik izvršnega sveta skupščine Slovenije Jože Florijančič in drugi. Sporazum so podpisali po dvehletnih pripravah.

Za nami je druga obletnica smrti našega ljubljenelega predsednika Tita, pred nami pa je 90-letnica rojstva tega velikana borbe jugoslovanskih narodov in narodnosti za svobodo, bratstvo in srečo. Misel in delo tovariša Tita pa še vedno živita med nami. Živita v vsej svoji veličini, tako kot je živ spomin nanj, ki ga sedaj ni več med nami. Ponosni smo, da smo skupno s tovarišem Titom gradili našo domovino, jo branili in uresničevali njegove velike ideje. Titova beseda in njegov lik sta nam pomenila svetel vzgled, da smo vse napore graditve naše domovine prenesli. Ta naš razvoj, na katerega smo lahko ponosni, ni bil postlan z rožicami; zahteval je veliko odpovedovanja in ni teklen po ustaljenih tirnicah. Tito je skupno z nami iskal nekaj novega, kar naj nam bi prineslo srečo — takšno, ki temelji na svobodi in enakopravnosti vseh ljudi.

Ideali, za katere se je tovariš Tito boril celo življenje, še vedno ostajajo pred nami in so nam cilj, ki ga moramo doseči. Ko danes živimo in delamo ter se srečujemo z različnimi problemi, morata biti v ospredju Titova vizija in Titov lik. Tovariš Tito se ni nikdar predal. Ko je bilo najtežje, je še z večjo močjo nadaljeval borbo za boljši jutri. O tem priča naša zgodovina: predvojno delavsko gibanje, narodnoosvobodilna vojna, informbiro itd. Spomnimo se samo Užic, Sutjeske, Neretve, ko je našo partizansko vojsko obkolil velikokrat močnejši sovražnik in ko je izgledalo, da ni izhoda. Vendar Tito ni obupal, nadaljeval je s svojo borbo. Iz vsake težke situacije je izšel še močnejši in še več ljudi je sledilo njegovim idejam in jih podpiralo. Tako danes njegove ideje ne živijo samo med nami v Jugoslaviji, ampak so postale last vsega človeštva.

Ob reševanju sedanjih gospodarskih težav nam mora biti v ospredju Titov lik, ki naj nam pomeni vzgled, kako rešiti nastale težave in v katero smer razvijati našo družbo. Vedno nam mora biti pred očmi ena od bistvenih prvih Titovih misli in dela, in sicer iskati nekaj novega, naprednejšega, nekaj, kar vodi k večji sreči vseh ljudi. Naša opredelitev za Titovo pot pomeni nadaljnje izgrajevanje samoupravnih odnosov in s tem krepitev oblasti delavskega razreda. Titovo zavzemanje za humane odnose in demokracijo mora biti vedno prisotno.

Vsak med nami čuti izredno spoštovanje do lika in dela tovariša Tita, ki živi z nami in nam kaže lepšo prihodnost. Na nas je, da s svojim vsakdanjim delom in prizadevanji uresničimo vse njegove velike ideje in s tem izpolnimo svoj dolg do našega Tita.

(Nadaljevanje s 1. strani)

dotrajani žerjavi in neprimeren tehnološki postopek v SM jeklarni povzročajo, da se iz leta v leto količina izdelanega jekla manjša. Delovni pogoji v martinarni so slabi z mnogo fizičnega dela. V dokaz samo to: za transportno posluževanje martinarne še vedno uporabljamo ozkotirne lokomotive. Normalnotirnega prevoza ne moremo uvesti, ker je konstrukcija podesta pred pečjo neprimerna in ker višina in širina hale peči tega ne dopuščata.

V kvalitetnem pogledu z SM jeklom ne moremo doseči bistvenega napredka. Delo z žlindro v peči ne daje kvalitete. Peči so grajene na nivoju terena in zato ni rešeno odtokanje žlindre. V pogojih strožjih kvalitetnih zahtev z SM jeklom ne moremo zadovoljiti naših kupcev.

Ekološka problematika nas sili, da odpravimo zapraševanje delovnih mest, bližnje okolice in mesta Jesenic.

Zaradi emisij prahu iz jeklarne spadajo Jesenice v tretjo skupino onesnaženosti. Gradnja odpraševalnih naprav na SM pečeh ni izvedljiva in ne ekonomična in prav zato se večina jeklarn v svetu odloča za spremembo postopka.

Nadaljnji vzrok za modernizacijo je manjša poraba primarne energije. Pri postopku vložek — elektro jeklo se porabi 50 % manj energije kot pri postopku plavž — SM peči. Zato je tudi ta vidik pomemben pri odločitvi za naložbo.

Pred 15. leti smo imeli v Jugoslaviji sedem SM jeklarn. Že takrat so se začele nekatere jeklarne modernizirati. Tako so ustavljale SM peči naslednje železarne:

Ravne 1967. leta,

Niškič 1977. leta,

Store 1978. leta.

V svetu so nekatere države, proizvajalke jekla, že povsem ukinile SM peči, kot na primer Japonska. ZR Nemčija ima samo še 7 % jekla izdelanega po SM postopku, Italija, Francija in Španija pa od 1 do 5 %.

Načrtujemo jeklarno za 350.000 ton jekla. Ob tem se največkrat javlja vprašanje, da s temi načrti bistveno ne povečujemo količine. Toda če bo jeklo odlito na napravi za kontinuirano vlivanje, bo po izkušnjah 7 do 11 % več gotovih izdelkov kakor pri klasičnem vlivanju. Če se ne bi odločili za nadomestitev SM peči, se lahko že v kratkem času zgodi, da izdelava jekla v teh napravah ne bo več mogoča, torej bomo izgubili vseh sedanjih 300.000 ton jekla letno. Valjarne, ki so dimenzionirane na sedanje količine, ne bodo mogle rentabilno obratovati, saj bi ob drugačni odločitvi valjarne dobivale le 40 % potrebnega jekla. Z gradnjo jeklarne se tako zagotavlja delo valjarnam in socialna varnost zaposlenim.

Zato je gradnja jeklarne 2 namenjena predvsem zamenjavi dotrajane SM jeklarne. Istočasno bomo lahko izboljšali kvalitetni asortiment izdelanega jekla za nadaljnjo metalurško predelavo pri nas, kar bo koristilo Železarni in predelovalni industriji.

Proizvodni program obsega izdelavo jekel: dinamo, nerjavna, nizkolegirana, mikrolegirana in kvalitetna in plemenita ogljikova jekla. Ker dinamo jekla izdelujemo edini v državi, pri nerjavnih pa smo po širini trakov v prednosti pred drugimi, je ta program pomemben za razvoj industrije. Prav tako pomembna so ostala navedena jekla, ki jih posebno kovinsko predelovalna industrija v SR Sloveniji najbolj zahteva.

Osnovna proizvodna naprava so talilniški agregati — dve elektro obločni peči 40/48 MVA moči, premer peči 5,8 m za 80 ton proizvodnje. V napravah za izvenpečno obdelavo jekla (naprave za vakuumsko oksidacijo in ogrevanje ter vpihovanje CaSi) bomo skrajšali postopek v peči in kar je najpomembnejše, dosegli bomo kvaliteto izdelkov. Jeklo bomo vlivali na napravi za kontinuirano vlivanje. V adjustažnih napravah bomo očistili napake na površinah surovega jekla. Naprave bodo zagotovile mehaniziran potek dela, varovanje delovnega in bivalnega okolja ter računalniško vodenje metalurških procesov in odvzema energije.

Jeklarna bo zgrajena v podaljšku valjarn na Beli, na zemljišču, ki je na razpolago v velikosti 150.000 kvadratnih metrov. Glavna zgradba bo imela hale s površino 27.000 kvadratnih metrov. V proizvodnji bo zaposlenih 364 delavcev. V primerjavi z martinarno se bo proizvodnost povečala za 45 %.

Glavne surovine za sedanjo proizvodnjo so: koks, ruda, jekleni odpadki in ferolegure. S prenehanjem obratovanja SM peči se bo spreminila struktura vložka. Za jeklarno 2 bomo poleg jeklenega odpadka iz domačih virov nabavljali iz uvoza letno še 110.000 ton jeklenega odpadka. Pretežni del bomo dobivali na osnovi metalurške menjave z državami SEV, del pa iz konvertibilnega področja. Devizni je uvoz vložka ugodnejši kot pa uvoz proizvodov jekla, saj je razmerje v ceni 1:5. Jeklarne SOZD Slovenske železarne že setlaj uporabljajo predreducirane pelete, ki jih uvažajo iz držav v razvoju. Peleti so odlični vložni material za izdelavo kvalitetnih jekel, ker ne vsebujejo škodljivih elementov.

Naložba v jeklarno 2 na Jesenicah je prednostna naloga v srednjeročnem razvojnem programu SOZD Slovenske železarne v obdobju 1981 do 1985. SOZD SZ je sklenila samoupravni sporazum o urejanju odnosov na področju preskrbe električne energije iz omrežja elektro gospodarstva za obdobje 1981—1985 in tako je zagotovljen tudi priključek elektro jeklarne na omrežje pod določenimi pogoji.

Za uvozno opremo jeklarne 2 imamo pripravljeno pogodbo o dobavi opreme z zahodnonemškimi proizvajalci Mannesmann Demag Hüttentechnik. Inozemski dobavitelj vključuje v največji meri domače proizvajalce opreme in tudi izvoz njihove opreme v sklopu projektov.

Vsa ta dejstva smo predložili komisiji za oceno investicij v SR Sloveniji, samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino in institutu za ekonomiko investicij Ljubljanske banke.

Pričakujemo, da bo dolgo načrtovana investicija ugodno sprejeta.

Sektor novogradenj

KAKO SMO DELALI

V skupni proizvodnji v marcu nismo dosegli operativnega plana za 0,4 %. TOZD tovarna traktorjev je proizvedla 210 traktorjev ter dosegla postavljeni plan 100 odstotkov.

Elektroplavž

Proizvodnja grodlja je nad planom za 7 ton oziroma višja za 0,2 %. Proizvajali smo grodelj Sg — Sp.

Jeklarna

Proizvodnja je dosežena v višini 9.505 ton, oziroma 495 ton pod operativnim planom ali 4,9 %.

Imeli smo naslednje zastoje:

- redukcija električne energije,
- podaljšanje remonta konti naprave — hidravlike,
- porušitev oboka peči zaradi eksplozije,
- menjava formata na konti napravi.

Skupni izpad proizvodnje zaradi nepričakovanih zastojev in redukcije električne energije je 1.082 ton.

Na nižjo proizvodnjo je vplivala slaba kvaliteta starega železa in preskrba z drugimi surovinami (Si-metal, grafitne elektrode).

Valjarna I

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov znaša 2.776 ton, od tega 2.397,97 blagovne proizvodnje in 377,7 ton za predelavo. Dosežena proizvodnja je višja za 14,2 %.

Valjarna II

Skupna proizvodnja valjanih izdelkov znaša 8.022 ton ali 101,5 %. Proizvodnja je potekala v dokaj normalnih pogojih za delo.

Težave smo imeli zaradi pomanjkanja delovne sile in povečanega bolniškega staleža.

Jeklovlek

Skupna proizvodnja hladno predelanih profilov je bila 947 ton, operativni plan je predvideval 900 ton in je presežen za 47 ton oziroma 5,2 %. Planirano količino brušenih profilov 467 ton smo presegli za 5 ton ali 1,1 %.

Planirano količino vlečenih profilov 433 ton smo presegli za 42 ton ali 9,7 %.

Livarna I

Operativni plan ni dosežen zaradi:

- celomesečnega izpada indukcijske peči BBC, zaradi česar smo 10 dni obratovali s kupolkami,
- enotedenskega izpada tekočega grodlja zaradi remonta plavža in redukcij na plavžu,
- peči BBC smo morali predčasno menjati oblogo iz domače mase, ki ima le polovično vzdržljivost,
- izvedli smo prve poskusne izdelave vermikularne litine,
- primanjkovalo je trde in KGR valjčne zlomnine.

Livarna II

Plan proizvodnje smo sicer dosegli, vendar z dokaj visokim škartom. Vzrok za to je v izredno slabi ali neustrezni kvaliteti in zaradi pomanjkanja surovin.

Predvsem nam je primanjkovalo starega železa, oploščenega peska, ustreznega karbida, modifikatorja in bentonita.

Porabili smo tudi več dražjih surovin — npr. surovega železa na račun jekla.

Obdelovalnica valjev

— Dobava surovcev je bila ves mesec pod planom.

— Na lahkkih strojih, predvsem na dvojcih 11223, 11224 in 15120 15121, je občasno zmanjkovalo surovcev.

— Obdelavo valjev je med mesecem motila storitvena obdelava na kopirnih stružnicah in brusilnih strojih.

— V marcu je bilo na uvajanju več novosprejetih delavcev in učencev II. in III. letnika ŠKIMC, kar je povzročilo manjše padce kvalitete obdelave.

Obdelovalnica litine

Operativni plan obdelanih ulitkov smo količinsko presegli za 2 %, ne pa po asortimentu. Skoraj v celoti nam je izpadla planirana količina delov za sklope in zavore za Železarno Ravne, zaradi obveznosti na teh strojih do drugih kupcev, tudi notranjih storitev. Karusel stružnice torej predstavljajo ozko grlo.

Livarni sta poslali na obdelavo dovolj ulitkov, da so se zaloge dvignile in predstavljajo dobro osnovo za start v naslednjem mesecu.

Tovarna traktorjev

Operativni plan, postavljen v višini 210 traktorjev, smo dosegli 100 %. Preseči ga nismo uspeli, ker se še vedno srečujemo s pomanjkanjem motorjev in litov od FIAT ter pomanjkanjem nekaterih domačih materialov. Zaradi pomanjkanja motorjev smo imeli enodnevni izpad celotne proizvodnje, skupnih zastojev pa je bilo 31,25 ur. Razer traktorjev smo izdelali še 100 setov za Korejo in opravljali storitve (lakiranje) za Rinko Celje.

Zaposleni

Število zaposlenih je znašalo 3.393, medtem ko jih letni plan predvideva 3.447. Z upoštevanjem nadur in pogodbenega dela je znašalo skupno število zaposlenih 3.450, kar predstavlja 98,4 % realizacijo letnega plana.

Nadure

Operativni plan je predvideval 13.469 ur, doseženih je 11.079 ur, kar je za 17,7 % manj od planiranih.

Produktivnost

Na nivoju DO je bila produktivnost realizirana 97,61 %.

Prizadevanja za izpolnitev planskih zadolžitvev

Sicer v Železarni Store sprejemamo gospodarski načrt nenavadno pozno, kljub temu, da je zato dovolj objektivnih vzrokov, vendar pa proizvodnja na plan, ki je sprejet v četrtem oziroma petem mesecu, ne more čakati.

V TOZD valjarne II smo si bili enotni, da je potrebno s 1. januarjem v letu imeti zastavljene jasne cilje, tako v količinski proizvodnji kakor v asortimentu proizvodnje. Iz slednjega sledi, da smo že v januarju letos oziroma decembru lani izdelali plan količinske proizvodnje po dvanajstih in po dinamiki, da pa DS priprave proizvodnje pripravljamo redno do 20. v mesecu operativni plan.

Proizvodnjo redno preverjamo in jo primerjamo s planskimi zadolžitvami v vseh sredinah, predvsem pa na delavskem svetu obravnavamo odstopanja.

Za leto 1982 smo si z ozirom na asortiment valjanja in pospešeni izvoz na zahtevna zahodnoevropska tržišča zadali previsoke planske zadolžitve, kar ugotavljamo pri primerjavi dejansko dosežene proizvodnje z načrtovano.

V TOZD valjarne II že od pričetka obratovanja nismo bili navajeni obravnavati negativnih razlik pri doseganju planskih zadolžitvev, zato smo vselej že pred iztekem obračunskih obdobij različno ukrepali, da bi dosegli zastavljene cilje. V letošnjem letu nam ni ostajalo drugega (vse ostale možnosti smo v glavnem izkoristili) kot povečati čas skupno v pogonu. TOZD valjarne II je obratovala izven predvidenega časa po gospodarskem načrtu na proste sobote, dne 20. in 27. marca, 10. aprila in v nedeljah, dne 4. in 18. aprila. Dne 20. in 27. marca smo obratovali zaradi izpada proizvodnje, ki je bila posledica okvar na pogonih; dne 4.,

10. in 18. aprila pa je valjarne obratovala zato, da bi povečali čas skupno v pogonu in s tem prispevali 1.200 ton valjanega jekla, s tem pa dosegli načrtovano količinsko proizvodnjo v štirih mesecih skladno z dinamično in operativnimi zadolžitvami.

Delo je bilo opravljeno brez nadur, ker bomo delavci koristili omenjeni čas, ko smo proizvajali, v času letnega remonta oziroma do konca leta ob priliki, ko program ne bo toliko zahteven, oziroma ko bomo dobili novo delovno silo, sicer še vedno pod planirano.

Za navedeni način obratovanja smo se predhodno z vsemi delavci dogovarjali na zborih delavcev, kjer smo obravnavali tudi predlog gospodarskega načrta.

Po temeljiti razlagi in prikazu prednosti ter gospodarske koristi za TOZD, za DO in širšo družbeno skupnost je bila večina delavcev pripravljena slediti predlogu. Dejansko stanje je, da je bilo v omenjenih dneh, ko je valjarne II obratovala na proste sobote in nedelje, le 5 neopravičenih izostankov, kar pomeni 1,97 % od števila zaposlenih.

Prizadevanost delavcev v temeljni organizaciji za doseganje planskih zadolžitvev je izredno veliko in pomeni prispevek svojega deleža v času, ko zaseda 9. kongres ZKS in ko se delavci komunisti dogovarjamo o nadaljnjih ciljih na osnovi doseženega.

Dosežena količinska proizvodnja ni samo plod fizične prisotnosti delavcev, ampak smo v teh dneh dosegali izjemne količinske rezultate, h katerim so prispevali tudi delavci TOZD kontrole, TOZD Transporta, TOZD energetike in TOZD vzdrževanje ter TOZD DPG.

Ferdo ing. HALER

ciji ter v delovni organizaciji Železarne Store.

Delavci so sicer res prikrajšani za kulturne dobrine, vendar so si kljub temu že ogledali kulturna spomenika Sabrate ter Leptismagno, kjer so rimljani preživljali svoje zimske počitnice. Sleherna skupina si ogleda tudi vodno zajetje imenovano Kobra ter višavje Garjan. Skupina, ki je na delu od decembra do danes, je imela priliko videti in tudi okusiti zanimivo zorenje pomaranč; plod na drevesu je zrel za jed, obenem pa sosednja veja šele cveti. Tripoli je milijonsko mesto in ima nekaj zanimivosti; vendar je težava v tem, da brez poznavanja arabskega jezika ni možno izvedeti o preteklosti in današnji kulturi kaj več.

Moramo reči, da so neposredni proizvodni rezultati, tako kot pri prejšnjih skupinah, izredno ugodni. Če upoštevamo kronično pomanjkanje rezervnih delov, obrabnih elementov, v zadnjem času pa tudi reprodukcijskega materiala, lahko govorimo samo pohvalno o naših delavcih, ki so začasno zaposleni v valjarni Tripolis v Libiji.

Dne 13. junija se pogodbeno obveznost izteče. Z ozirom na gospodarsko situacijo v Jugoslaviji, s tem pa tudi v Sloveniji in Železarni Store, ter na osnovi pomanjkanja delovnih mest v Jugoslaviji se interes nas vseh za delo v Libiji ne zmanjšuje. Zato bomo sodelovali ponovno na natečaju za tehnično pomoč pri obratovanju Valjarne v Tripolisu za naslednje obdobje enega leta.

Delavci, ki so danes zaposleni v Valjarni Tripolis, se vrnejo po izteku sedaj veljavne pogodbe predvidoma 13. junija 1982.

Vsem delavcem, ki so se že vrnili, čestitamo za njihove dosežene uspehe; tistim pa, ki so še na delu v Tripolisu, želimo še veliko delovnih uspehov in srečno vrnitev v domovino.

Ferdo ing. Haler

Vrednotenje inventivnega dela

(Nadaljevanje in konec)

Dosedanja sodna praksa

Dosedanja sodna praksa, ki se nanaša na spore v zvezi z vrednotenjem inovacijske dejavnosti, ni obsežna zaradi dveh razlogov. Prvič zato, ker je zakon predvideval subsidiarno sodno varstvo, kajti v primeru spora je moral avtor tehnične izboljšave zahtevati odločitev arbitražnega sveta, in drugič zato, ker zakon ni predvideval pravične odškodnine za tiste tehnične inovacije, ki so jih delavci ustvarili kot delovne naloge na svojem delovnem mestu.

Avtor tehnične inovacije je imel pravico zahtevati izdajo odločbe o priznavanju pravice do odškodnine. Če take odločbe samoupravni organ ni izdal, je lahko uveljavljal odločitev arbitražnega sveta. Ta svet je bil sestavljen iz treh članov po sistemu ad hoc arbitraže, kar pomeni, da sta prizadeti stranki imenovali vsaka po enega člana arbitražnega sveta, predsednika sveta pa je imenovalo pristojno okrogno gospodarsko sodišče. Izpodbijanje odločbe arbitražnega sveta je bilo močno omejeno v smislu določb zakona o pravnem postopku. Če ta predhodni postopek ni bil izveden, je sodišče le ugotovilo, da ni stvarno pristojno in o sporu ni odločalo. Tako je bila sodna praksa rednih sodišč, medtem ko sodišča združenega dela pri tem niso bila dosledna. Nekatera so odklanjala svojo pristojnost in se pri tem sklicevala na določbe zakona o pristojnosti arbitraže, druga pa so spore kljub temu razreševala meritorno.

Po 96. členu zakona o patentih in tehničnih izboljšavah se zakonske določbe o pravični odškodnini niso uporabljale za predloge strokovnih sodelavcev v znanstvenih in raziskovalnih inštitutih ter konstrukcijskih birojih, če so se nanašali na projekte, konstrukcije in tehnološke postopke, ki so jih pripravili in izvršili ti strokovni sodelavci v okviru svojih rednih službenih nalog (96. člen). Prav zaradi tega je praksa ustavnih sodišč zavračala pobude delavcev, po katerih naj bi bile v nasprotju z zakonom tiste določbe samoupravnih splošnih aktov, ki niso priznavale pravice do odškodnine za uporabo tehnične inovacije delavcem, ki so ustvarili tehnične inovacije v okviru izpolnjevanja rednih delovnih nalog (sklep Ustavnega sodišča Jugoslavije, U 98/76, Sudska praksa 1979, stran 197). Ne glede na tako stališče ustavnih sodišč, ki so upoštevala pozitivno pravno ureditev po veljavnem zakonu, pa je praksa sodišč združenega dela kljub temu priznavala pravico do nadomestila tudi tistim avtorjem, katerih dela in naloge same po sebi zahtevajo določene kreativne oziroma ustvarjalne pristope ter predloge v zvezi z novimi projekti, konstrukcijami ali tehnološkimi postopki (tako npr. odločba Sodišča združenega dela SR Slovenije, št. 1969/81 z dne 7. 1. 1982).

Pri razrešitvi spornih razmerij v zvezi z vrednotenjem inovacijskega dela je sodna praksa poudarjala, da je potrebno pri odmeri višine odškodnine ali nadomestila upoštevati naslednje elemente:

1. dela in naloge, ki jih je delavec v času, ko je ustvaril inovacijo, opravljal;
2. delež delavca pri doseženi tehnični inovaciji, zlasti izvirnosti rešitve;
3. obseg in zahtevnost rešitve;
4. povečanje dohodka temeljne organizacije zaradi uporabe tehnične inovacije. Sedaj veljavni zakon ne izključuje delavcev, ki predlagajo določeno inovacijo v okviru svojih del in nalog. Če je inventivno delo povezano z deli in nalogami delavca, na katerih delavec dela, sodna praksa upošteva pri določitvi višine denarnega plačila tudi osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke, na podlagi katerih se delavcu določa osebni dohodek. Delavec ne more z dveh naslovov participirati pri delitvi sredstev za osebne dohodke, najprej z naslova tekočega in minulega dela, potem pa še z naslova ustvarjalnega dela. Če je določeno ustvarjalno delo že upoštevano (Ndaaljevanje na 4. strani)

Delo v Valjarni Tripolis se nadaljuje

Ze dovolj časa je preteklo, odkar smo v Štorskem železarju objavili več informacij o delu naših delavcev, ki so na začasnem delu v Valjarni Tripolis, Libija, kot izvajalci tehnične pomoči. Zato je potrebno, da ponovno obvestimo javnost in sodelavce v železarni, kako poteka delo naših delavcev na afriških tleh.

Prva skupina po obnovljeni pogodbi za leto 1981—1982 je odpoštovala v Libijo dne 13. junija 1981; štela je 26 delavcev. Naknadno smo na zahtevo poslovnega partnerja iz Libije poslali še dva delavca, ki sta odgovorna za opravljanje ogrevne peči, torej skupno je opravljalo delo v Valjarni Tripolis do danes 28 delavcev, ki pa so se 13. decembra zamenjali; tako je večina delavcev opravljala delo v Libiji le 6 mesecev.

Pogoji dela so se v tem pogodbenem obdobju bistveno spremenili na boljše, saj imamo na razpolago 5 opremljenih stanovanj, ki so sodobno grajena. V posamezni sobi stanujeta po dva delavca s tem, da so bivalni prostor, kuhinja in sanitarije namenjeni skupini 5—10 delavcev. V omenjenih stanovanjih bivajo naši delavci skupno z delavci firme Smelt, ki je nosilec te pogodbe.

Naši sodelavci se prehranjujejo v skupnih prostorih, sicer oddaljenih od kraja bivanja; tako so obroki malice, kosila in večerje organizirani v tovarni; zajtrk in obrok za tiste, ki želijo tudi po večerji kaj pojediti, sta organizirana v stanovanjih.

Delavci na začasnem delu so v pisni in ustni obliki stalno v povezavi z vodstvom TOZD valjarne II ter s predstavniki DPO. Letos, ko so bile volitve v samoupravne organe ter v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, smo uspeli celo med temi delavci opraviti volitve. Sicer pa jih obveščamo o vseh samoupravnih in družbenopolitičnih dogodkih ter o gospodarskih rezultatih v temeljni organiza-

Obrađnavane inovacije

Komisija za gospodarjenje TOZD jeklarna je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tovariša Stefana Dovška in Alojza Jazbeca iz TOZD vzdrževanje št. 282, »Obnavljanje žerjavnih tekalnih koles«, se odobri izplačilo tretjega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 95.708,01 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 1b.

2. Predlog tovariša Karla Cebularja iz TOZD jeklarna št. 705, »Naprava za preizkus tesnenja kristalizatorja«, se sprejme. Avtorju pripada več posebnih nadomestil in faktor ustvaritvene sposobnosti 2b. Prihranek bo obračunan po enem letu uporabe.

3. Za inovacijo tovariša Franca Godca in Martina Rojca iz TOZD jeklarna št. 335, »Popravljanje elementov drsnega zapirala«, se odobri izplačilo tretjega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 138.484,09 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

Komisija za gospodarjenje TOZD tovarna traktorjev je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Predlog tovariša Slavka Prešerna iz TOZD vzdrževanje št. 631, »Izboljšava tesnenja desne glave«, se sprejme. Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

2. Za inovacijo tovariša Slavka Prešerna iz TOZD vzdrževanje in Rudija Košenine iz TOZD tovarna traktorjev št. 407, »Naprava za segrevanje vode s pomočjo segrete pare za lakirnico telesa traktorja«, se odobri izplačilo drugega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi povprečnih prihrankov 728.576,00 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

3. Predlog tovariša Slavka Prešerna iz TOZD vzdrževanje št. 634, »Predelava ventilatorja za ogrevanje lakirnice«, se sprejme. Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

Komisija za gospodarjenje TOZD elektroplavž je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Za predlog tovariša Jožeta Zapuška iz TOZD elektroplavž št. 438, »Povečanje izkoristka toplotne energije TH peči«, se predlaga, da ga prěhodno obrađnava centralna komisija za inventivno dejavnost.

2. Predlog tovariša Draga Pertinača z TOZD vzdrževanje št. 554, »Zaščitni pokrov glave jakotočnega voda na plavžu«, se sprejme. Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

Komisija za gospodarjenje TOZD energetika je pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Za inovacijo tovariša Ivana Ravnikarja, dipl. ing. in tovariša Franca Nosana, dipl. ing. iz DS investicije in razvoj št. 578, »Transformator z nižjo kratkostično napetostjo«, se odobri izplačilo prvega posebnega nadomestila. Izračunano je bilo na osnovi prihrankov 412.022,87 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

2. Za inovacijo tovariša Jožeta Korenta, dipl. ing. in Slavka Berložnika iz TOZD energetika št. 423, »Izboljšava območja delovanja pretvornika za tlak«, se odobri eno posebno nadomestilo. Izračunano je bilo na osnovi prihrankov 152.990,76 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2b.

Služba za inovacije

(Nadaljevanje s 3. strani)

na podlagi meril za delitev sredstev za osebne dohodke, potem je logično, da delavec ne bo uspel s svojim zahtevkom do posebnega plačila oziroma posebnega nadomestila. Če njegov prispevek z ustvarjalnim delom ni v celoti krit z osebnim dohodkom, potem lahko uveljavlja še razliko v skladu s samoupravnim splošnim aktom, in sicer do tiste višine, do katere bi bil upravičen, če njegova dela oziroma naloge ne bi bile v zvezi s predlagano tehnično inovacijo ali drugim ustvarjalnim delom. Z drugimi besedami to pomeni, da je delavec upravičen do polnega zneska posebnega plačila za uporabo tehnične inovacije le tedaj, kadar se delež njegovega ustvarjalnega dela še ni upošteval pri merilih osebnega dohodka.

Posebna značilnost sporov o vrednotenju inovacijskega dela je v tem, da trajajo daljše obdobje zato, ker se pogosto spori ne nanašajo zgolj na višino posebnega plačila, ampak na vprašanje, ali je bil predlog delavca tehnična izboljšava oziroma ali gre za drugo obliko ustvarjalnosti. Poleg tega se spori nanašajo tudi na delež posameznega delavca, če je pri ustvarjalnem delu sodelovalo več delavcev. Prav zato se v tovrstnih sporih praviloma angažirajo izvedenci tehničnih in finančne stroke. Dosedanje sodno prakso lahko ocenjujemo kot neustrezno, in sicer predvsem zaradi tega, ker sodišča niso razpolagala s specializiranimi izvedenci, ki bi lahko zastavljena strokovna vprašanja razrešili hitro in kvalitetno.

G. V. 7/82

PRIZNANJE NAŠEMU INOVATORJU

Znana avtomobilska tovarna Audi v Ingolstadt, kjer izdelujejo 1100 avtomobilov na dan, posveča posebno pozornost tudi nagrajevanju izumiteljev in inovatorjev iz vrst svojih delavcev.

Med najbolj znanimi inovatorji te tovarne je tudi naš rojak Ivan Kerčmar, ki je za svoje inovacije doslej prejel že šest visokih denarnih nagrad in več manjših. Pred štirimi leti so mu za pomembno inovacijo dali okrog 100.000 nemških mark in nov avtomobil.

Pred kratkim so temu našemu rojaku v tovarni ponovno izročili nagrado 33.000 mark in nov avto audi 80. Tako je prišel v tovarni na prvo mesto po višini izplačanih nagrad, hkrati pa je tudi edini, ki je prejel že dva avtomobila. Zanimivo je, da je Ivan Kerčmar že prijavil tudi nov patent, zato je resen kandidat za nov avtomobil in za doslej najvišjo nagrado. Njegove inovacije so vzbudile precej odmeva tudi drugod po ZR Nemčiji, saj pišejo o njem številni časopisi in strokovne revije.

Prebrali smo in »ukradli« Nedeljskemu dnevniku kratko, vendar prijetno novico, kako se naši rojaki na začasnem delu v tujini inovacijsko uveljavljajo in dosegajo zavidljive uspehe na tem področju. Novico je Nedeljski objavil 11. 4. letos.

Pa se vprašajmo, kako je pri nas? Res, da smo na inventivnem področju dosegli lepe uspehe, da celo prednjačimo pred marsikatero delovno organizacijo, vendarle ...

Tudi pri nas, v naši delovni organizaciji bi morali dati še nekaj več na tem področju tisti, ki še niso, pa lahko; tisti, ki še niso sprejeli svojih mnenj in stališč, pa bi bilo dobro, da bi jih. Tisti pa, ki imajo kaj napisanega v predalih ali oblikovanega v glavi, naj se le odločijo in prispevajo svoj velikokrat obvezni prispevek na inventivnem področju v prid delovne organizacije, vse bolj zahtevnemu razvoju in ne navsezadnje tudi sebi.

Članek, ki ga predstavljamo, kaže na to, da tudi v razvitem svetu posvečajo izredno pozornost množični inventivni dejavnosti in industrijski lastnini na splošno, kar kaže nagrada našemu zdomcu.

RV

Novosti za voznike traktorjev

Letos 20. februarja je bil sprejet nov republiški zakon o varnosti cestnega prometa, ki prinaša precej novosti za voznike traktorjev.

Pravico voziti traktor v cestnem prometu lahko pridobi oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje:

1. da je telesno in duševno zmožna voziti traktor,
2. da je dopolnila starost 15 let,
3. da je napravila izpit za vožnjo traktorja,
4. da ji z odločbo pristojnega organa ni izrečena prepoved vožnje traktorja,
5. da ima potrdilo o uspešno opravljenem tečaju o varnem delu s traktorjem in traktorskimi priključki (ta točka prične veljati 1. aprila 1983).

Voznikom, ki imajo veljavna vozniška dovoljenja za vožnjo motornih vozil kategorije B, C in D, se izda vozniško dovoljenje za vožnjo traktorja, če pridobijo potrdilo iz 5. točke 1. odstavka, ki stopi v veljavo 1. aprila 1983.

Z veljavnim vozniškim dovoljenjem kategorije B, C in D se sme voziti traktor do 31. 3. 1983.

Vozniška dovoljenja za vožnjo traktorja se izda z veljavnostjo 10 let; osebam, ki so starejše od 65 let, pa z veljavnostjo treh let.

Nadalje nov zakon zahteva, da morajo traktorji imeti vgrajeno atestirano varnostno kabino ali varnostni lok.

Organizacija združenega dela, ki proizvaja traktorje, mora zagotoviti, da bodo traktorji, ki jih bo proizvedla oziroma dala v promet lastnikom oziroma imetnikom pravice uporabe z območja SR Slovenije po 1. januarju 1984, opremljeni z atestirano varnostno kabino ali varnostnim lokom.

Lastniki in imetniki pravice uporabe traktorja evidentiranih pred 1. januarjem 1984 pa morajo opremiti traktorje z atestirano varnostno kabino ali varnostnim lokom do 1. januarja 1986.

Janko Ulaga

**NA CESTI
NISI SAM**

Oblikovanje in usmerjanje dela s pomočjo delovnih ciljev

1. TEORIJA IN PRAKSA

Organizacijska teorija in praksa, ki jo uporabljamo v naši DO, sta usmerjeni zlasti na preučevanje formalnih vidikov organizacije. Vse preveč smo še prepričani, da je mogoče doseči organizacijsko učinkovitost z ustreznimi strukturnimi in formalnimi organizacijskimi spremembami. Dosežki sodobne organizacijske znanosti nas vse bolj opozarjajo, da samo s strukturnimi spremembami ne moremo doseči optimalne organizacijske učinkovitosti. Za optimalno organizacijsko učinkovitost moramo hkrati spremenjati organizacijo na več formalnih in neformalnih področjih. Na formalnem področju so te spremembe:

— strukturne, tehnološke, človeške in delovno procesne.

Izvajanje samo strukturnih sprememb in zaupanje v njihovo učinkovitost je značilno za klasične teoretike organizacije. Pristaši klasične organizacijske teorije so menili, da je mogoče vsako dejavnost v naprej točno predvideti in strukturirati odnose med vsemi nosilci nalog. Takšno pojmovanje jih je navajalo k temu, da so predpisovali načela in razna navodila za uravnavanje procesov dela in usmerjanje tudi k uresničevanju postavljenih ciljev.

Zagovorniki tehnoloških sprememb menijo, da na spremembe v organizaciji najmočneje vplivajo tehnologija in spremembe v tehnoloških procesih. Po njihovem mnenju je tehnologija tista, ki omogoča razvoj in uporabo novih znanosti pri organiziranju poslovanja in dela. Pristaši tehnoloških sprememb mislijo, da ne spremenjajo organizacijske ideje in nove znanosti, temveč da omogočajo uresničevanje novih zamisli in idej le tehnološki dosežki. Menijo, da so spremembe v tehnologiji tiste, ki povzročajo druge spremembe v organizaciji oziroma vplivajo nanje.

Zagovorniki delovnega vidika sprememb domnevajo, da spremembe delovnega procesa, naprav in potekov dela najmočneje vplivajo na obnašanje zaposlenih in na njihove delovne rezultate. Z vrsto dela povezujejo tudi način komuniciranja. Pristaši delovnega vidika sprememb izhajajo iz ugotovitve, da je za bolj zapletena in sestavljena dela primernejše skupinsko komuniciranje ter da je za rutinska in ponavljajoča se dela enostavnejše individualno komuniciranje.

Za večino formalnih sprememb organizacije je značilno, da so bolj ali manj parcialne. Sodobna organizacijska teorija pa poudarja potrebo po celovitem spremenjanju organizacije. Poleg formalnih ločevanj upošteva tudi neformalna, ki se nanašajo predvsem na:

način vodenja, motivacijo, medsebojno delovanje, komuniciranje, sprejemanje odločitev, ciljno usmerjanje in način nadzora izvrševanja dela, ipd.

Zapletenost poslovanja in dela v modernih OZD zahteva, da opravljamo hkrati vse formalne in neformalne spremembe. Z eno vrsto sprememb dosežemo le delne rezultate.

2. CILJNO USMERJANJE

Ciljno usmerjanje (ciljno vodenje) je proces, v katerem nadrejeni in podrejeni združeno določajo svoje skupne cilje, opredeljujejo glavna področja odgovornosti vsakega posameznika glede na njegove pri-

čakovane rezultate in uporabljajo ta merila kot smernice za delovanje organizacijskih enot in ocenjevanje prispevkov vsakega njenega člana. Ciljno vodenje je posebna oblika sodelovalnega vodenja, ki se nanaša na vse ravni organizacijskih mest, ne zajema pa neposrednih izvrševalcev.

V naši DO imamo za vodilne, vodstvene in strokovne delavce opise delovnih nalog, analize in ocene delovnih nalog, organizacijske predpise, določene pristojnosti in odgovornosti pri delu. Nosilci delovnih nalog, oblikovanih z opisi delovnih nalog, lahko opravljajo vse opisane naloge, vendar pa nimajo nobenega napotila glede intenzivnosti izvajanja posameznih nalog. To je prepuščeno njihovemu lastnemu presojanju. Uspeh organizacije pa je odvisen od rezultatov, ki jih pričakujemo od vsakega posameznika, posebno od vodilnih, vodstvenih in strokovnih delavcev.

Sistem ciljnega usmerjanja ima številne prednosti glede na klasične načine oblikovanja in usmerjanja dela.

Osnovne prednosti tega sistema so zlasti naslednje:

— zagotavlja merjenje dejanskih rezultatov vodij in strokovnega kadra;

— z opredeljevanjem organizacijskih ciljev in ciljev posameznikov ter merjenjem prispevkov posameznikov k tem ciljem se povečuje možnost za usklajeni napor in teamsko delo, ne da bi pri tem bilo izključeno osebno tveganje;

— zagotavlja rešitev ključnih problemov z opredeljevanjem glavnih področij dejavnosti in vzdrževanje zvez med razdeljenimi odgovornostmi;

— procesi sistema vodijo k doseganju zaželenih rezultatov, tako za celotno DO kot tudi za posameznega delavca;

— izključujejo potrebo, da bi ljudje spremenili svoje osebne značilnosti, kot tudi ocenjevanje ljudi na podlagi osebnih značilnosti;

— zagotavlja, da vsakega vodilnega in strokovnega delavca vključimo v verigo lastnega nadzora;

— omogoča nagrajevanje po doseženih rezultatih dela;

— omogoča opredeljevanje potencialnih kandidatov za odgovornejša dela in naloge.

Z metodo načrtovanja delovnih ciljev in metodo izboljševanja poslovnih rezultatov razumemo nov sistem dela, drugačen način vodenja poslovanja, ki poudarja predvsem dosežke pri delu. Gre za realno postavljanje delovnih ciljev, ki jih mora v določenem času doseči organizacija, v njej pa vsi posamezniki. Temeljni cilj obravnavanih metod je ustvarjanje sistema za merjenje poslovodnega dela.

Metoda izboljševanja rezultatov poslovanja se bistveno ne razlikuje od načrtovanja delovnih ciljev. Poudarja pa, da je uspeh organizacije in dela vodilnih in strokovnih delavcev možno doseči s pomočjo dobro izdelanih strateških in v njihovem okviru tudi taktičnih načrtov.

3. METODA NAČRTOVANJA DELOVNIH CILJEV

Metoda načrtovanja delovnih ciljev je namenjena predvsem vodilnim in strokovnim delavcem, torej ljudem, ki imajo v vodstvenem procesu in poslovanju vse pomembnejšo vlogo, kajti uspešnost v organizaciji je čedalje bolj odvisna od delavcev, ki načrtujejo, organizirajo, razvijajo in usklajujejo delo glede na določene cilje DO.

Delovni cilji pomenijo tako za posameznika kot za delovno organizacijo podlago za izboljševanje rezultatov.

Delovni cilji posameznih tozdov, DS in posameznikov so določeni na podlagi splošnih ciljev DO in njene poslovne politike. Ti cilji ne smejo biti samo izražene želje, ampak morajo vsebovati navodila, količine in mere. Te cilje morajo nadrejeni in podrejeni in vsi, ki sodelujejo pri njihovem uresničevanju, vedno temeljito obravnavati. Vodja organizacijske enote mora skupno s svojimi sodelavci določiti individualne delovne cilje.

Ta sistem načrtovanja nam pomaga rešiti številne probleme, kot so npr.:

pomanjkanje iniciativnosti posameznikov, premalo odgovornosti, preveliko subjektivno ocenjevanje, premajhna zainteresiranost ljudi, preveč avtokratičnega vodenja, neustrezno komuniciranje, nesamostojnost posameznikov, težave v organizaciji dela, pomanjkanje teamskega dela, nagrajevanje po učinku, potrebe po izobraževanju in napredovanju.

4. METODA IZBOLJŠEVANJA POSLOVANJA

Metodo izboljševanja poslovanja z doseženimi rezultati moramo opredeliti kot specifično ločevanje načrtovanja in ocenjevanja dela vodilnih, vodstvenih in strokovnih delavcev.

Ta metoda z rezultati je namenjena tudi samoupravnim organom in ne samo vodstvu in strokovnim delavcem, ker je opredeljevanje strateških načrtov osrednja odgovornost samoupravnih organov.

Uvajanje programa za izboljšanje programov z doseženimi rezultati spremljajo tudi problemi, ki so človeške narave. Tako pride večkrat do tega, da imajo posamezni vodje in strokovni delavci odpor proti uvedbi programa za izboljšanje rezultata poslovanja, ki izvira iz globljega odpora proti novostim nasploh.

Tudi v samoupravnih razmerah poslovanja je pomembna učinkovitost dela, kreativnost, intenzivnost in zavzetost za doseganje boljših rezultatov tako za delavce v neposredni proizvodnji kot za vodilne, vodstvene in strokovne delavce.

Načrtovanje delovnih ciljev je sistem dela, ki povezuje zahteve DO glede ustvarjanja dohodka in razvoja na eni strani in potrebe delavcev glede njihovega osebnega razvoja in osebnega dohodka na

(Nadaljevanje na 6. strani)

Iz dejavnosti OO ZS

Obiski bolnih članov kolektiva ob prazniku dela

Ob prvem maju smo se v OOZS spomnili naših bolnih članov. Obiskali smo tiste člane našega kolektiva, ki so že dalj časa v bolnišnici. Z njimi smo se srečali v bolnišnici ali na njihovih domovih. Ob tej priložnosti smo jim dali darila in jim čestitali ob prazniku dela.

Moramo reči, da so bili sodelavci obiskov izredno veseli, saj jim, kakor so sami dejali, veliko pomeni, da se jih nekdo spomni tudi takrat, ko niso na delu. Na teh obiskih je stekel razgovor o sodelavcih na delovnem mestu in o drugih stvareh v zvezi z delom; tako so bolni sodelavci za trenutek pozabili na svojo bolezen. Poslali so pozdrave za svoje sodelavce in obljubili, da bodo, čim jim bo zdravje dopuščalo, prišli zopet na delo.

Tako smo tudi letos, kot že vrsto let, našim bolnim članom kolektiva prenesli najboljše želje za njihovo hitro ozdravitev ter jim čestitali ob prazniku in tako okrepili med nami vezi, ki jih je stakalo delo v naši Železarni.

Zdravljenje v zdravilišču in rekreativni oddih

V času, ko že vsi po malem planiramo svoj dopust, je tudi čas, da se dogovorimo za oddih članov delovnega kolektiva, ki so ga zaradi svojega zdravstvenega stanja najbolj potrebni. Na komisiji za združeni standard pri konferenci OOZS so obravnavali predlog za zdravljenje v zdraviliščih in za rekreativni oddih, ki ga je pripravila strokovna služba v DS za kadre in splošne zadeve. Podprli so predloge, ki se tičejo zdravljenja v zdraviliščih glede skrajšanja zdravljenja od 14 na 10 dni, kriterijev, na podlagi katerih se opravi izbor, glede denarnega prispevka, ki naj bi bil v skladu z dohodkom prijavitelja, ter s tem, da prijavitelji koristijo letni dopust. Poleg tega je bilo poudarjeno, da je potreben pri izboru kandidatov večji vpliv sredin, iz katerih prijavitelji izhajajo. Zato je potrebno pri izboru kandidatov upoštevati mnenje OOZS. Glede rekreativnega oddiha na Rabu, ki naj bi potekal v posezoni, so se strinjali s predlogi strokovne službe in predlagajo OOZS, da izberejo kandidate za rekreativni oddih iz svojih sredin v skladu s kriteriji.

iz krajevnne skupnosti ŠTORE

1. SEJA SKUPŠČINE KS ŠTORE

Zadnji dan v marcu se je ob šesti uri zvečer v štorski osnovni šoli sestala skupščina krajevnne skupnosti na svoji prvi seji v novem mandatu. Do izvolitve novega predsednika jo je vodila dosedanja predsednica, tovarišica Plankova. Po poročilih o delu skupščine in sveta skupščine KS, ki sta ju podala predsednika Plankova in Gabršček (slednji je nakazal tudi program dela v letu 1982 in naprej), je tovariš Zelič delegatom obrazložil predlog novega vodstva KS in sveta skupščine KS. Omejimo se le na imena »prvih mož« v novem 4-letnem mandatu: predsednik skupščine je Roman Zapušek, podpredsednik Jože Kramer. Svetu skupščine (operativnemu organu) s 15 člani bo predsedoval Ladi Žohar s podpredsednikom Ivanom Starlekarjem. Na 1. seji skupščine so bili vsi omenjeni tovariši kot tudi člani sveta soglasno izvoljeni.

Predsednik skupščine tovariš
Roman Zapušek

V nadaljevanju prve skupščinske seje je bila predvsem zanimiva razprava, ki je nakazala (ponovno) vrsto perečih problemov kraja. Dvojnih vprašanj — toplifikacije Lipe in prizidka šole ne bo mogoče reševati istočasno in s sredstvi iz programa 3. samoprispevka, ki Štoram obeta eno staro milijardo din, kar bi bilo skoraj dovolj za izgradnjo prvega dela plinovoda in toplarne — kotlarne na Lipi, kar vse je predvidel prejšnji svet skupščine v svojem predlaganem programu del za to leto, in sicer v trdni veri, da bo prizidek šole reševala Izobraževalna skupnost. Tu se zdaj začno težave (gre za 2,5 milijardno investicijo). Občinski organi menijo, naj bi se sredstva (še neizglasovanega) referendumu koristila zgolj za komunalno dejavnost. Štorska osnovna šola, zdaj že uveljavljena kot celodnevna šola do 6. razreda, bo že drugo leto prisiljena ukiniti celodnevni pouk, če prostori ne bodo do takrat razširjeni, kot je povedala na seji namestnica ravnateljica, tovarišica Kurnikova. To bi bila res velika škoda za kraj. Do glasovanja oziroma odločitve o opisanem problemu na seji ni prišlo. Seveda so v razpravi prišli v ospredje še drugi problemi, o katerih razpravljamo na mnogih sejah, žal brez učinka. Eden teh je nujnost razširitve trgovine na Lipi (z njo se že leta ubada Svet potrošnikov pri KS). Za predlog, ki ga je podala krajanka Mimi: »Zaprmo bife in napravimo prostor špeceriji«, bi verjetno glasovale vse štorovčanke; seveda pa se postavlja vprašanje, če bi bili tudi štorovčani navdušeni za ta predlog, ki je na seji izzval le smeh.

Toliko je bilo v glavnem povedanega in odločenega na prvi seji — skoraj vse, bi lahko rekli, kar je bilo treba, le eno je bilo moč pogrešati: za prizadevno štiriletno delo se prejšnjima predsednikoma Milici Plankovi in Jožetu Gabrščku ni nihče niti z besedico zahvalil.

Jok

(Nadaljevanje s 5. strani)

drugi strani. Tako se lahko mobilizirajo naporu posameznikov, njihovo znanje in ideje v smotrno celoto za doseganje osebnih ciljev in ciljev DO.

Uvajanje načrtovanja delovnih ciljev in izboljševanje rezultatov v DO pomeni večjo možnost za delovanje delavske kontrole oziroma spremljanje rezultatov, ki jih dosegajo vodilni, vodstveni in strokovni delavci.

OPOMBA

Prيرهjeno na osnovi istoimenskega članka dr. Štefana Ivanka. Prispevek naj bi služil kot prispevek našim razmišljanjem pri sedanjih reorganizaciji DS in TOZD v Železarni Štore.

Subotič V.

Predsednik sveta tovariš Ladi
Žohar

1. SEJA SVETA SKUPŠČINE KRAJEVNE SKUPNOSTI

19. aprila je v prostoru KS prvič zasedal novoizvoljeni svet skupščine štorske krajevnne skupnosti, ki mu predseduje tov. Ladi Žohar. V dveipolurni živi debati so delegati:

— izvolili za predsednika komisije za komunalno gospodarstvo in varstvo okolja tovariša Martina Senico;

— obravnavali gradivo občinske komunalne skupnosti in odločili, da se sredstva, namenjena za pešpot — kolesarsko stezo (ta je namreč »izpadla« iz programa III. samoprispevka), dodelijo za gradnjo prizidka celodnevne šole v Štorah;

— obravnavali obrambni načrt krajevnne skupnosti, ki sta ga delegatom obrazložila tovariša Janžekovič in Zapušek;

— določili za prihodnje volitve še eno volišče na Lipi, in sicer v šoli (zaradi prevelikega števila volilcev). To novo volišče bo zajemalo hiše od številke 118 do 169;

— izvolili delegate za skupnosti: PTT, posebnega družbenega pomena in požarno varnost ter INDOK (Janžekovič, Starlekar, Klakočar in Kurnikova);

— obravnavali razne vloge, predloge in nagrajevanje v KS.

Zbori občanov so predstavili mnogo želja in potreb (vseh ne bo mogoče uresničiti). Krajevna samoupravna operativa, predvsem pa svet, bo morala visoko zavihat rokave — vsa bodoča 4 leta!

Jok

ŠTAFETA MLADOSTI — TITOVA ŠTAFETA

je obiskala naš kraj 23. aprila ob 8.30. Iz Svetine in Kompol so jo s pozdravi tamkajšnje mladine in vseh prebivalcev sprejeli Štorovčani pod šolo SKIMC. Od tod se je na poti do stadiona na Lipo še trikrat menjala. Nosilci so bili kot prvi železarski mladinci, ki so predali palico judoistom TVD Partizana, pripadnikom CZ krajevnne skupnosti Štore ter mladincem SKIMC. Ta ekipa mladih je lokalno štafetno palico predala mladincem aktiva KS Štore, ti pa na stadionu zadnji skupini mladincev osnovne šole na čelu z Alešem Kumpergerjem, odličnim učencem in športnikom. Aleš je palico predal mladinki Teharij na krajevni meji. Čeprav je deževalo in informacija o času prihoda štafete ni bila zadostna, se je vendar na Lipi ob programu učencev osnovne šole zbralo mnogo starih in mladih krajanov. Če odštejemo zamudo pri sprejemu, je vsa ostala organizacija v režiji aktiva ZSMS KS potekala odlično.

Jok

Ob predaji štafetne palice na stadionu Železarjev v Štorah

AKCIJA ČIŠČENJA

Želja in zavest o tem, da bi bil naš kraj s svojo naravo, gozdovi, potoki in zrakov čist skozi vse leto, je, žal, za zdaj le še želja. Na čistost zraka res ne moremo direktno vplivati, toda lahko bi vplivali na svoje okolje, če bi le hoteli. Z omadeževanjem okolja — narave vsak človek kaže stopnjo svoje osebnosti. Kupi smeti, železja, plastike po gozdovih in ob cestah v Dragi, na Lipi, v Laški vasi in praktično v vseh zaselkih KS ne kažejo na to, da se ta stopnja zboljšuje. Večina prebivalcev skrbi za lepo okolje, skrunijo ga le posamezniki. Res je, da ni kontejnerjev za odvoz, kar pa je slabo opravilo, da vsaj papirja in plastike ne bi mogli sežgati v lastnih pečeh.

Karoserije avtomobilov v Voglajni, štedilniki v Bojanskem potoku itd. kažejo na slabo samozaščitno vzdušje. Skrajni čas je, da se skruniteljem narave pojasni njihova neodgovorna dejavnost.

Tako imamo akcije vsako leto — čistimo pa navadno vsi oni, ki nismo »prispevali« k onesnaženju. Tudi letos je pod vodstvom štaba, v katerem so zastopani vodje SZDL in drugih DPO, krajevne samouprave, društev (predsednik štaba je bil sekretar KK SZDL Simovič), potekala akcija čiščenja okolja v DO in predvsem v kraju. Člani društva TVD Partizan so očistili stadion in njegovo okolico, ribiči Voglajno (vsakoletno Sizifovo delo), izkazali so se še učenci Osnovne šole, Pečovčani so očistili ob potoku, mladinci desni breg Štor, čistili so tudi štorski gasilci ter prizadevni krajanje območij, ki jim gre zahvala, da ima naša krajevna skupnost vsaj trenutno lepši, čistejši videz. Dan akcije, 17. april je že zdavnaj mimo, nanj pa še spominjajo tu in tam kupi organizirano zbranih odpadkov, ki jih odvozniki niso odpeljali (niso mogli, smeli ali hoteli?!). Toda narava ne mara za vzroke, le dejstva so ji mar in — maščevanje. Ali se res ne zavedamo tega dovolj?

V času očiščevalnih akcij v Štorah so pred osnovno šolo postavili staro, odsluženo, malo lokomotivo v novi preobleki — šoli je stroj poklonila Železarna.

Jok

Zbori občanov

V dneh od 12. do 15. aprila so bili na pobudo krajevne SZDL zbori občanov, kjer je bila podana izčrpna informacija o občinskem kot tudi krajevnem programu načrtovanega 3. samoprispevka, o katerem se bodo občani in delovni ljudje celjske občine odločali v juniju letos. Zbori po vseh zaselkih so bili zelo dobro obiskani in krajanje so v izčrpnih oblikah prikazali probleme bivalnega kraja. Tako zopet stopa v ospredje nujnost nabave vsaj enega kontejnerja za vsak zaselek, za kar smo se potegovali delegati že v prejšnji zasedbi Sveta skupščine. Občani obrobni zaselkov Štor so mnenja, da se v okolih investira premalo in da morajo pretežni del objektov za izboljšanje standarda v vaseh postoriti z lastnimi rokami in z lastnimi sredstvi. Kje gre cona in obveznost plačevanja prispevka za zaklonišča? Informacija v zvezi s tem!). Zakaj nam cesto, napravljeno z lastnimi sredstvi in samoodrekanjem, lahko NEMOTENO UNIČUJE GOZDNO GOSPODARSTVO? Število prebivalcev na Lipi se večja, prav tako drugih območij, ki so vsa odvisna od štorske trgovine — ta, žal, ostaja ista (beri: majhna, premajhna).

Te in še mnogo znanih težav so prišle »na dan« na omenjenih zborih. S programom 3. referenduma, ki bi bil namenjen pretežno komunalnim dejavnostim, bi v Štorah uredili 2. etapo toplovoda za del Lipe, dalje razpredli vodno omrežje, uredili pešpot, kolesarsko stezo od Teharij do Prožinske vasi in še nekaj manjših del; 1,2 stare milijarde pač ni vsota, s katero lahko rešimo vse probleme. Tudi ne bo škodilo, če se izkažemo solidarne, saj smo z 2. referendumom pridobili prepotrebno zdravstveno postajo, ki je danes ponos Štor, vendar je velik del sredstev zanjo prispevala širša družba.

Poseben problem za naš kraj predstavlja razširitev zgradbe Osnovne šole, o čemer je tekla razprava že na prvi seji skupščine. Iz vseh osmih zapisnikov zborov občanov je možno razbrati zahtevo, da morajo samoupravna in družbenopolitične organizacije kraja za-

htevati od občinske izobraževalne skupnosti realizacijo prostorske razširitve sedanje šole. Krajanje Štor smo zelo zainteresirani za nadaljevanje celodnevne pouka, ki ga je pred leti izglasoval za šorsko šolo, kot prvo tovrstno v občini, prav občinski organ (skupščina). Pokazal je zelo dobre rezultate, pa bi bilo zato nesmiselno ukinjati celodnevni pouk v tej in pričeti z njim v kakšni drugi celjski šoli. Po izjavah pedagogov šorske OŠ bo šola zaradi velikega pritoka učencev iz Svetine, Kompol, Teharij in kraja samega, že drugo leto morala ukiniti celodnevni pouk. To pa se ne sme zgoditi.

Razveseljivo je dejstvo, da se v zadnjem času mnogo več krajanov vključuje v razreševanje problematike kraja. Tudi novi vodilni ljudje v KS so že »pljunili v roke«. Politična akcija v zvezi z referendumom je bila dobro začrtana in izpeljana, mora pa trajati še dalje. Razen občinskih mož, razlagalcev občinskega programa, bi želeli predstaviti »lastne« krajevne razlagalce, ki so, poznavajoč problematiko krajevne skupnosti, razlagali krajevni program komunalne dejavnosti. To so bili: Doberšek, Žohar, Simovič, Ocvirkova, Kaluža, Zelič, Leskovšek, Kragelj ter vodje območnih delegacij in pododborov SZDL.

Jok

NOVO IZ RIBIŠKE DRUŽINE VOGLAJNA ŠTORE

Dne 18. marca 1982 je ribiška družina Voglajna Štore podpisala z delovno organizacijo Ribnjačarstvo iz Končanice samoupravni sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju na področju proizvodnje in gojenja sladkovodnih rib.

S podpisom tega akta je ribiška družina naredila nov korak k napredku sladkovodnega ribištva in športnega ribolova ter utrjevanju bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov.

RD Voglajna

Podpis o poslovnem tehničnem sodelovanju na področju proizvodnje in gojenja sladkovodnih rib med RD Voglajna in DO Ribnjačarstvo iz Končanice

FINANCIRANJE POSLOVANJA V INFLACIJSKIH RAZMERAH

(Nadaljevanje)

Vendar pa se ob tem javljajo tudi drugi cilji. Med te bi lahko všteli:

- finančno samostojnost,
- optimalno oskrbo s finančnimi sredstvi,
- ustrezna delitev dohodka,
- ustvarjanje kompromisa med različnimi interesi v podjetju.

Za rentabilnost in likvidnost kot cilja finančne politike velja, da morata biti v ravnotežju.

V samoupravni socialistični družbi ne morejo veljati povsem enaki cilji kot v drugih družbenih ureditvah, saj kar se rentabilnosti tiče. Zadovoljevanje družbenih potreb ima pri izvajanju poslovnega predmeta nedvomno prednost pred izključnim iskanjem dobička. Res pa je, da tudi socialistično gospodarstvo ne more daljši čas poslovati nerentabilno.

Rentabilnost in likvidnost sta v tesni medsebojni povezanosti in vplivnosti. Zato obe uvrščamo tudi med pomembne cilje finančne politike v naših OZD.

Finančni cilji se v ekonomski literaturi postavljajo še v drugih oblikah. Ocenjujem pa, da se skoraj nič ne obravnava problem financiranja poslovanja v inflacijskih razmerah, ki še prav specifično vplivajo na sredstva OZD. Tudi pismena gradiva Šole za usposabljanje finančnih delavcev v gospodarstvu problemu financiranja tako enostavno kot razširjene reprodukcije v inflacijskih razmerah po osebni oceni ne posvečajo niti ustreznih teoretičnih razmišljanj, niti ne nudijo praktičnih napotkov. Zato ocenjujem, da je v razmerah letne stopnje inflacije do 50 % kot prvenstveni cilj in naloga finančne funkcije zagotavljanje ustreznih finančnih sredstev, tako za ohranja-

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

nje sposobnosti poslovanja na istem nivoju (enostavna reprodukcija), kot tudi preskrba sredstev za razširjeno reprodukcijo. Kot enakovredno nalogo pa ocenjujem ohranjanje vrednosti premoženja OZD. S tem v zvezi želim v nadaljevanju nakazati nekatere rešitve oziroma ukrepe, ki bi se jih morali v OZD posluževati za doseg te ciljev.

5. Vpliv inflacije na finančno poslovanje in stanje OZD s posebnim ozirom na zakonske predpise

Praden si v konkretni OZD postavimo cilje finančne funkcije, preden torej kreiramo finančno politiko, moramo nedvomno temeljito poznati poslovanje in stanje proučevane OZD. Pri tem se poslužujemo informacij, ki nam jih pripravlja računovodstvo. To sta predvsem

informaciji o tekočem poslovanju in stanju, izkazani z upoštevanjem veljavnih zakonskih predpisov. Boniteto poslovanja in stanja ugotavljamo z metodo analize, pri kateri ne presojamo pravilnosti poslovnih procesov in stanj. Ni tisto, kar je pravilno, vedno tudi ugodno, in tisto, kar je ugodno, hkrati pravilno. Pri analizi poslovanja nimamo vnaprej postavljenega vodila za ocenjevanje pravilnosti; zanjo tudi ni bistvena primerjava tistega, kar je, s tistim, kar bi moralo biti. Pri analizi poslovanja le vsestransko raziskujemo poslovne procese in stanja, da bi spoznali razmerja med pojavi in ugotovili, kaj povzroča izboljšanje ali poslabšanje pojavov, da bi v bodoče laže izboljšali poslovne procese in stanja. Pri analizi bilance je potrebno paziti tudi na jasno prikazane podatke. Poznamo namreč primere napihovanja bilance, kar moramo pred pričetkom analize odpraviti.

(se nadaljuje)

Bolečine v križu in išias

»Križ me boli«, je ena najpogostejših pritožb, ki jih sliši zdravnik v svoji ambulanti. Verjetno ni človeka, ki ne bi vsaj enkrat v življenju začutil bolečine v križu. To je bolezen moderne dobe, čeprav je bila znana že na 11.000 let starem skeletu iz Irana in so nadaljnje raziskave pokazale, da je približno polovica prebivalstva iz doline Nila 4.000 let pred našo dobo imela spremembe zaradi obrabe hrbtenice, ki jih vidimo tudi dandanes. Glavni vzrok so spremembe v medvretenčni ploščici. Te pa prizadenejo vsakega človeka, zato je včasih težko govoriti o obolenju, rajši govorimo o pojavih staranja, kajti mnogokrat vidimo hude spremembe na hrbtenici, npr. na RTG slikah hrbtenice pri ljudeh, ki so brez težav. O obolenju govorimo šele takrat, ko nastopijo težave in predvsem bolečine.

Za razumevanje bolečin v križu je važno, da poznamo normalno zgradbo človeške hrbtenice. Ta je zgrajena iz vretenc, in sicer jo sestavlja sedem vratnih, dvanajst prsnih, pet ledvenih, pet križnih, ki so se med seboj zrasla v eno kost križnico, in tri trtična vretenca. Vretenca samo sestavljajo masivno telo in lok, ki obdaja odprtino — hrbtenični kanal. Vretenca povezujejo med seboj okrogle ploščice iz hrustanca, imenovane medvretenčne ploščice (s tujko diskus). V sredini ploščice je jedro iz želatine, ki ima funkcijo amortizerja. Poleg medvretenčne ploščice povezujejo vretenca ob straneh tudi pravi sklepi, ki skrbijo za gibljivost hrbtenice. Važno vlogo igrajo tudi sklepne vezi in mišice ob hrbtenici, ki dajejo kostnemu skeletu dodatno oporo. V tesni povezavi s hrbtenico je živčevje. V hrbteničnem kanalu poteka hrbtenjača, preko katere potujejo živčni impulzi iz možgan v živce za telo in okončine. Hrbtenjača poteka v hrbteničnem kanalu, iz nje izhajajo živci in gredo skozi ozko odprtino med dvema vretencema ter nadaljujejo pot proti telesu in okončinam. Vsaka utesnitev tega prostora povzroči draženje živca, ki poteka skozi. Posledica tega pa so bolečine, ki se širijo v predele telesa, ki jih oskrbuje draženi živec.

Danes velja mnenja, da nastane 90 % vseh bolečin v križu zaradi sprememb na medvretenčni ploščici. Zaradi starostnih sprememb na njej nastanejo razpoke v obroču, ki obdaja jedro iz želatine. Le-ta se vklešči v te razpoke in pride do draženja živčnih končičev, ki se nahajajo v obroču, s tem pa do občutka bolečine v križu — lumbalgija. Bolečine nastanejo največkrat brez pravega vzroka, včasih pa tudi pri vzdigovanju težjih bremen ali pri vsakodnevnih opravkih, kot so predklon, kihanje, kašelj in podobno. Takrat se poveča pritisk v hrbtenici, jasno pa je, da taka opravila niso vzrok za nastajanje bolečine, temveč samo neposreden povod tistega, kar se je pripravljalo že leta. V nadaljnjem poteku bolezni lahko pride še do večjih raztrganj v obroču in hujših vkleščenj in s tem do hujših bolečin. V najslabšem primeru se lahko obroč raztrga in jedro izstopi iz diska, pri tem pa pritiska na okolna živčna vlakna, kar se čuti kot bolečina, ki jo bolnik občuti tam koder poteka prizadeti živec, običajno vzdolž noge. Hrbtenica je najbolj obremenjena v ledvenem predelu. Tam pride najpogosteje do okvar, in sicer se najpogosteje okvarita medvretenčni ploščici med četrtem in petim ledvenim vretencem, ter med petim ledvenim in prvim križnim vretencem. Tam izvirajo iz hrbtenjače živci, ki potekajo v noge, zato najpogosteje občuti bolnik bolečine in druge težave v nogah, čeprav je mesto nastanka bolečin v hrbtenici.

Zdravnik pri diagnozi išiasa običajno nima težav, saj so bolezenski znaki jasni, očitni. Prevladujejo bolečine, včasih samo v križu, včasih v križu in nogah. Prizadeta je lahko cela noga ali pa samo del v stegnu, goleni ali stopalu. Moč bolečine je lahko različna, od manjše do take, da ji tudi najmočnejša sredstva proti bolečinam niso

kos. Ker gre za draženje živcev, občuti bolnik v prizadetem področju mravljinice, ima občutek hladne okončine, občutek, da ga peče in podobno. Pri pregledu zdravnik oceni držo bolnika, gibljivost hrbtenice, reflekse, moč okončine in še nekatere druge znake in na podlagi samega pregleda lahko zaključi, za katero okvaro gre in kje se nahaja. Pri nekompliciranih primerih dodatne preiskave niso potrebne in zdravnik lahko začne zdraviti.

Se nekaj besed o rentgenskem slikanju. Med laiki velja prepričanje, da bo RTG slika pokazala, kaj je vzrok njegovim težavam. Na žalost RTG slika pokaže direktno samo kostne strukture, pri išiasu pa je izvor težav v medvretenčni ploščici, ki je iz hrustanca; njeno lego in spremembe lahko le slutimo glede na lego sosednjih vretenc; kakšne so spremembe na njej, nam slika ne pokaže. Koristno je, da je hrbtenica enkrat slikana, saj s tem izključimo druge vzroke bolečin v križu (npr. poškodbe, vnetja, tumorji), ki sicer nastopajo zelo redko. Ni pa potrebno vsakoletno ponavljanje RTG slikanja hrbtenice, ali celo ob vsakokratnem napadu bolečine.

Zdravljenje išiasa je tako staro kot medicina. V vseh časih so poskušali najti najboljše zdravilo, ki bi bolnika rešilo bolečin in ga usposobilo za delo. Takega zdravila sedaj, žal, še nimamo. Zato se raziskovanje še nadaljuje. Danes, ko vemo, da je vzrok išiasa pretežno mehanične narave, to je pritisk nabuhlega dela medvretenčne ploščice na živčno korenino, se je tudi moderna medicina usmerila pretežno v mehanično zdravljenje. Vse zdravljenje je usmerjeno v to, da se izbočeni deli spet vrnejo v prejšnjo lego. Sam organizem skuša bolečine, ki se pojavijo zaradi pritiska na živce, čimprej zmanjšati. Mišice ob hrbtenici se napnejo in preprečijo vsak večji premik hrbtenice, da bi se tako ublažil pritisk na živce. Hkrati pa ta napetost mišičja preprečuje, da bi se vretenca razmaknila in omogočila diskusu vrnitev v prejšnji položaj. Mišična napetost je večjo pri hujših bolečinah in pokončnem položaju. Zato zdravnik predpiše zdravila proti bolečinam in vnetju zdravila, ki zmanjšujejo mišično napetost. Vseeno je, ali so v obliki tablet ali injekcij, čeprav velja med ljudmi — povsem neupravičeno — večje zaupanje v injekcije. Večkrat je ugodneje, da leži bolnik doma in jemlje tablete, kot pa da hodi po injekcije v oddaljeno zdravstveno ustanovo. V prvi fazi bolezni je namreč potrebno strogo ležanje doma, in sicer na ravni podlagi in v legi, ki bolniku najbolj ustreza. Že samo ležanje pripelje do tega, da se mišičje zmehča in se vretenca počasi razmaknejo. Poleg zdravil in ležanja, in ko se najhuje težave umirijo, da je bolnik spet mobilan, uporabljamo še mehanična sredstva za razmaknitev vretenc — ekstenzijo (raztegovanje hrbtenice), ki jih kombiniramo tudi s toplotnimi obsevanji. Ko se stanje izboljša, je čas, da začnemo skrbeti za krepitev mišičja ob hrbtenici, ki je zaradi bolezni in mirovanja oslabeledo. Bolnik lahko začne z vajami za hrbtenico na prostem ali še bolje v vodi. Čeprav po popolni ozdravitvi ne bo čutil nobenih težav, je dobro, da tudi naprej izvaja stalne vaje za krepitev hrbtne mišičja. Če so mišice dobro razvite, razbremenijo hrbtenico in s tem se zmanjša možnost, da se napad povrne oziroma poteka v blažji obliki.

Dr. Stanko Ošep

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in pradedca

JOŽETA FRIDLA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti, izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebna zahvala bivšim sodelavcem in govornikom TOZD Valjarne I. Enako hvala župniku za opravljen obred, sindikalni organizaciji in godbi Železarne Štore ter pevcem iz Teharja.

Zalujoči: žena Juljana, hčerke Julijana, Poldka Štefka in sin Joži z družinami

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega moža, očeta, brata in dedka

JAKOBA REZARJA

se iskreno zahvaljujem sindikatu in Železarni Štore za venec, godbi na pihala in spremstvu na njegovi zadnji poti. Hvala tovarišu Ivanu Stojanu za poslovilne besede, hvala tovarišu Krumpaku, vsem gasilcem ter društvom za organizacijo, obreda in častno spremstvo na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala, ker ste nam bili tovariši v nesreči in v pomoč tedaj, ko smo vas najbolj potrebovali.

Zalujoči: žena Ivanka, hči Dušanka z možem, sestra Anica in vnučka Alja

STORSKI ZELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ZELEZARNA ŠTORE — Izhaja dvakrat mesečno — Uredniški odbor: Građišnik Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oprošten davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.